

Zate zame zanjo

Vse je v redu, dokler v mojem prašičku zvenketajo kovanci.

Za življenje, kot si ga želiš

Se sprašuješ, kaj lahko narediš za uresničitev svojih sanj (o materialnih stvareh)? Odgovor se skriva v preprostem, a čarobnem stavku: postati moraš finančno neodvisna.

▶ Star pregovor pravi, da je denar sveta vladar. Po našem mnenju to drži vedno bolj – vedno težje je preživeti s 'shirano' denarnico in tudi napovedi za prihodnost niso najbolj obetavne. Zato je pomembno, da ne glede na to, koliko zaslužiš, poskusiš svoje evrčke nekako privarčevati, nato pa jim pomagati, da se kar sami od sebe malce namnožijo.

Če varčuješ le tako, da kupiš cenejše hlače ali se namesto v restavraciji prehranjuješ doma, ti na koncu meseca na računu res ostane nekaj denarja. Vendar tam tudi vablivo čaka, da ga ob prvi priložnosti porabiš. Veliko bolj premeten način je, da denar, ki se ga odločiš privarčevati, umakneš 'na varno', stran od dosega svojih dveh najbolj zvestih zavaznic, ko greš po nakupih – denarnice in bančne kartice. Tam bo zagotovo ostal dlje časa, po določenem obdobju pa ga bo zaradi obresti morda celo več kot na začetku. Zdi se imenitno, ali ne?

Da bi izsledili vse najbolj vroče načine, ki bodo iz tvojega denarja naredili bogastvo (pa čeprav bo na začetku čisto majhno), smo se posvetovali s finančnimi strokovnjaki, za zlata vredne nasvete iz prve roke pa smo zaprosili nekaj znanih Slovenk in Slovencev, za katere vemo, da znajo z denarjem.

Kocka je padla

Odločila si se, da se boš finančno osamosvojila, zdaj pa bi rada izvedela, kako začneš.

● **"Prvi korak** k finančni samostojnosti je, da nekaj denarja prihranimo ne glede na višino svojih prihodkov ali zaslužkov," razlaga podjetnik Žan Nekrep, avtor poslovnega bloga www.razkrito.com.

● **"Denar najbolj učinkovito prihranimo**, če ga redno (vsak mesec ali v drugem časovnem obdobju, ki si ga zamislimo) damo na stran ali ga investiramo. Pri tem moramo biti striktni, sicer rezultatov varčevanja ne bo." Če pogledaš s prave strani, torej ni tako bistven tvoj zaslužek, temveč vsota, ki ti na koncu določenega obdobja ostane, uspeh pa bo odvisen tudi od tvoje discipline.

● **"Zares je veliko odvisno od nas** in za kaj trenutno trošimo svoj denar," pravi Nekrep. Se ti zdi pri varčevanju bolj uspešna punca, ki vsak mesec zasluži 800 evrov in jih od tega prihrani 100, ali tista, ki zasluži 1.500 evrov in razen nekaj desetakov vse porabi sproti? Prva bo imela ob koncu leta vsaj 1.200 evrov prihrankov, druga pa le drobiž.

Abrakadabra, naj se moj denar oplemeniti

● **Kje je že čarobna paličica**, ki bo iz kupčka naredila kup denarja? Ne vzemi tega dobesedno, a vendarle lahko s pravilnim ravnanjem svoje finančno stanje kar lepo okrepiš.

● **Le malo ljudi pomisli**, da je denar zelo pametno vložiti v znanje, ker nam ga nihče ne more vzeti. "Več ko veš, več informacij imaš na voljo, več priložnosti vidiš, bolj se povezuješ s podobnimi ljudmi in spet – več znanja lahko dobiš," je prepričan Žan Nekrep. Naj ti ne bo škoda denarja na primer za tečaj tujega jezika, saj ti to znanje morda prinese boljši položaj v službi, s tem pa tudi višjo plačo.

● **Vlagaš pa lahko tudi drugače**. Ni ti treba biti strokovnjak za finance, da lahko po logičnem premisleku ugotoviš, da je denar vedno pametno plemeniti po vrednosti, ki je večja od inflacije (po definiciji na www.financnislovar.com to pomeni pojav rasti cen), saj v nasprotnem primeru izgublja vrednost. "To je univerzalna formula, zaradi katere je obogatelo največ ljudi po vsem svetu," zagotavlja Nekrep. Kam torej investirati? Obrni list ...

Je varčevanje v recesiji varno?

Upravičeno premlevaš, ali je v teh čudnih časih denar sploh kje varen.

NAJBOLJ VAREN (a žal ne tako donosen) način varčevanja nudi banka, meni Žan Nekrep. "Banka nam je v preteklosti jamčila za vloge do vrednosti 22.000 evrov, zaradi krize pa od novembra lani in do 31. decembra 2010 država jamči za vse bančne vloge brez omejitev. To je sistem zajamčenih vlog." Če malce poenostavimo: kolikor denarja vložiš v banko – toliko ga lahko dobiš nazaj. "Vsekakor je to najbolj varna naložba v recesiji, saj ne moremo izgubiti, sicer pa priporočam več oblik varčevanja, zlasti v času recesije in predvsem glede na posameznikove želje in cilje. Vsaka oblika varčevanja ima svoje prednosti in slabosti," dodaja svetovalec.

Nogavice niso dovolj

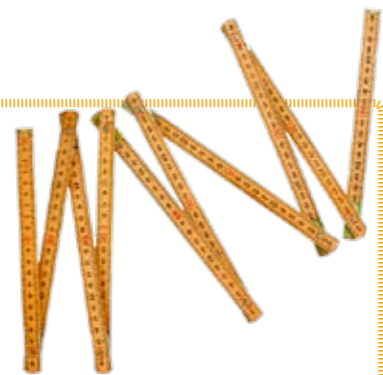
Že naše stare mame so vedele, da so prihranki zelo dragocen del premoženja vsakega posameznika – denar so hranile v nogavicah ali kar pod žimnico. Danes pa vemo, da so prihranki, ki jih imaš doma, popolnoma nedonosni, pa še njihova varnost je pod velikim vprašajem. Bolj smiselno je, da sredstva, ki so ti na voljo, a jih ta hip resnično ne potrebuješ, oplemenitiš.

VIR: [HTTP://CEKIN.SI](http://CEKIN.SI)

Besedilo: MANCA KRAŠEVEC, fotografije: WWW.SHUTTERSTOCK.COM

Investicija po meri

Preden se odločiš, kam boš vložila svoj denar, moraš razmisliti o svojih ciljih, ti predlaga Matjaž Nidorfer, odgovorni urednik revije *Moje finance*, in s tabo deli nekaj informacij o oblikah investiranja:

VZAJEMNI SKLADI: "Z denarjem upravljajo profesionalci. Pomembno je, da ga dobro razpršiš z vlaganjem v sklade, ki imajo v lasti podjetja iz različnih držav in panog. Denar razporedi tudi v več vrst skladov – v delniške, obvezniške, mešane in denarne. V tem trenutku so zanimivi predvsem delniški, saj smo bili v preteklih dveh letih priča velikemu borznemu upadu, zdaj pa naj bi vrednosti delnic spet začele naraščati. Da se izogneš morebitnim vmesnim padcem, je pametno v vzajemne sklade vlagati postopoma, vsak mesec nekaj denarja."

DELNICE: "Če se odločiš za to obliko, moraš spremljati, kaj se dogaja s podjetjem, katerega delnice imaš, in njegovim poslovanjem. Če za to nimaš časa, posel raje zaupaj profesionalnim upravljavcem premoženja – upravljavcem vzajemnih skladov ali upravljavcem individualnega premoženja. Delnice so prav tako zdaj modra izbira. Glede na pretekle izkušnje delnice in delniški vzajemni skladi v povprečju prinašajo okoli osem- do devetodstotno letno donosnost, seveda v daljšem časovnem obdobju, vendar ni rečeno, da bo tako tudi v prihodnje."

OBVEZNICE: "Izda jih lahko podjetje, banka ali država in so manj tvegane kot delnice, saj imajo fiksno določene obresti. Toda niso vse enake – če imaš obveznice stabilne države, je to manj tvegano, kot če imaš podjetniške obveznice majhnega podjetja. Seveda boš za prve dobila manjše obresti kot za druge, v povprečju pa z njimi dosežeš približno šestodstotno letno donosnost."

BANČNO VARČEVANJE: "Vsakdo bi moral na banki imeti nekaj denarja (v višini treh do šestih mesečnih zaslužkov), ki naj bo nekakšna rezerva. Bančno varčevanje je primerno tudi za tiste, ki jim izgube na borzah parajo živce. Denar je smiselno vezati, sicer so obresti zelo nizke. Zdaj je mogoče v nekaterih bankah doseči 3,5-odstotno letno obrestno mero, čeprav se vseskozi spreminjajo – pred kakšnim letom so dosegale tudi do šestodstotne letne obresti. Vsekakor bodi na te številke pozorna, ponudbe bank pa primerjaj med sabo!"

ŽIVLJENJSKO ZAVAROVANJE: "Tudi to je način, vendar je bolje, da varčevanje ločiš od zavarovanja. Življenjsko zavarovanje je najbolje skleniti z riziko življenjskim zavarovanjem, kjer je natančno določeno, kolikšna je premija in kaj zanjo dobiš. V nasprotju s tem pa pri klasičnem in naložbenem življenjskem zavarovanju, kjer gre za kombinacijo zavarovanja in varčevanja, zavarovalnice zaračunavajo številne stroške, nad katerimi nimamo nadzora. Prednost takega varčevanja pa je, da po desetih letih ni treba plačati davka od ustvarjenega dobička in davka od zavarovalnih poslov."

Pokojnina je še zelo daleč ...

ali pa tudi ne. V vsakem primeru moraš nanjo začeti misliti že zdaj.

● **Zagotovo si boš na stara leta** želela spodobnega življenja, toplic, morda pa boš celo potrebovala operacijo, ki jo boš morala sama plačati. Glede na predvidevanja bodo pokojnine čez nekaj desetletij naravnost mizerne, cene pa višje kot danes, zato čim prej začni dajati na stran za zalogo, ki jo boš takrat krvavo potrebovala.

● **Bolj se spleča varčevati dlje časa po malem** kot višje vsote v krajšem časovnem obdobju. Žan Nekrep ti predstavlja čisto konkreten primer:

Če od 25. leta varčuješ 50 evrov na mesec, boš do svojega 65. leta varčevala 40 let in privarčevala nekaj več kot 160 tisočakov (ob upoštevanju pričakovanih povprečnih 8 odstotkov letnih donosov). Če bi začela varčevati deset let pozneje, torej pri 35. letih, bi v treh desetletjih za enak končni znesek morala prihraniti skoraj 115 evrov na mesec. V pomoč pri računanju ti bo tudi <http://www.financna-tocka.si/varcevanje.php>. Matjaž Nidorfer pa mladim, ki jim do upokojitve manjka še precej, svetuje, da varčujejo v bolj tveganih naložbah, saj pokojninsko varčevanje oziroma varčevanje v pokojninskih skladih prinaša zelo nizke donosnosti.

Denar tukaj in zdaj

Če načrtuješ večje nakupe, boš o varčevanju razmišljala drugič, saj za uresničitev svojih sanj potrebuješ večjo količino denarja v sedanosti (ali bližnji prihodnosti).

● **"Možnosti, da pridemo do denarja takrat, ko ga potrebujemo, je več, recimo kredit, lizing, limit na banki, kreditne kartice ..."** Seveda so obresti oziroma stroški, ki pridejo zraven vsake od teh možnosti, različni, poudarja Nekrep. "Če se nekoliko osredotočim na kredite, ki zanimajo veliko mladih – žal so se precej zaostri, in sicer tako, da pogoji za najem trenutno niso najbolj ugodni." Tudi po besedah Nidorferja naj bo kredit rešitev le, ko imaš v načrtu stanovanje ali hišo: "Posojilo najemi le takrat, ko kupuješ nepremičnino, saj gre običajno za večjo naložbo, za katero je denar vnaprej v nekaj letih pač težko privarčevati. Za vse drugo pa naredi osebni finančni načrt in skladno z njim pridno varčaj."

● **"Kredit lahko najameš, če ..."** si kreditno sposobna, pojasnjuje Gorazd Mavretič, tržni vodja v Sektorju za razvoj storitev in tržnih poti v NLB. "To pomeni, da vsak mesec lahko del plače (pa tudi avtorskih honorarjev ali plačil po pogodbi) nameniš odplačevanju kredita." Tudi če si zaposlena za določen čas, "je doba odplačila lahko do izteka pogodbe o zaposlitvi za določen čas, v primeru zavarovanja z zastavo (hipoteko) nepremičnin pa tudi daljša." Do kredita lahko prideš tudi s pomočjo staršev.

● **Je kredit lahko ugoden?** "To je relativno in je odvisno tudi od sloga življenja kreditjemalca ter namena porabe kredita," pravi Mavretič in predlaga, da se oglasiš v banki, kjer boš lahko izbrala kredit po svojem okusu. Nekrep pa opozarja: "Razlike v bankah so velike, zlasti za daljše obdobje, zato velja preveriti, katera ponuja

najugodnejšo obrestno mero (EOM). Ta namreč vključuje vse stroške in je dober kazalec stroška kredita." To je naredila tudi naša novinarka Metka – pri različnih bankah se je pozanimala o pogojih, izbrala najboljše možnost in s ponudbo odšla v svojo banko, kjer se je dogovorila za enake pogoje.

● **Računam? Računam.** Na spletnih straneh bank najdeš obrazec za informativni izračun in načrt kredita. Odvisno je sicer, koliko denarja potrebuješ, vendar številke nikakor niso očarljive. Vseeno pa premisli tudi o tem, če se odločaš med kreditom za stanovanje in plačevanjem najemnine: vsak mesec boš odštela neko vsoto tako za kredit kot za najemnino, le da bo v prvem primeru stanovanje postajalo tvoje, v drugem pa ne.

Nasveti znanih Slovencev:

Glede investiranja v modo in dražje modne dodatke se držim pregovora nisem dovolj bogata, da bi kupovala poceni. Torej raje kupim en ali dva dražja kosa na sezono, vendar trajajo večno. Tudi bralkam svetujem, da raje nekaj denarja privarčujejo in nato kupijo nekaj, kar jim bo služilo še leta.

— Maja Raspopovič, Model Group

V življenju je treba uživati. Z domišljijo je veliko uživancij brezplačnih!

— Urška Alič Flajnik, Špas teater

Doloci si finančne cilje, ki jih želiš doseči (nakup avtomobila, računalnika, prenova stanovanja ...), in zanje varčaj. Če se boš tega držala, posojil ne boš potrebovala in prihranila boš veliko denarja, ki bi ga sicer plačevala za obresti. Zakaj bi plačevala banki za obresti, če lahko banka plačuje tebi?

— Matjaž Nidorfer, *Moje finance*

Najbolje je, če delaš več in zapravljaš manj. Ena izmed dobrih pogruntavščin je tudi šparovec, kamor daš vse kovance, ki si jih nabral čez dan, in počasi se začneja nabirati.

— Trkaj, rapper

Ko vlagáš denar, premisli tudi o likvidnosti – kako hitro ga dobiš, ko ga potrebuješ ali želiš imeti. V vzajemnih skladih dobiš denar v nekaj dneh, če tako zahtevaš.

— Žan Nekrep, poslovni svetovalec

Kar privoščiš si tisto potiskano oblekico in namesto v predrage avte ter še vedno precenjene nepremičnine raje vlagajmo vase: pojdemo v knjigarno po hrano za duha ter na tržnico po svežo in preprosta živila. Zaživeli bomo polno in neobremenjeno življenje.

— Luka Novak, Založba Vale-Novak

Moje načelo je, da vlagam v svoje podjetje in v svoje ljudi. To so sicer investicije na dolge proge, vendar se obrestujejo bolj, kot se ta trenutek recimo delnice.

— Mitja Sojer, Mič Styling

Forex

● **Zveni kot zdravilo proti odtekanju denarja iz denarnice, pa ni.** Gre za valutno trgovanje, ki deluje po sistemu: kupiš valuto, počakaš, da njena vrednost zraste (ali pade vrednost druge valute), in jo nato prodaš oziroma kupiš drugo.

● **Kljub trendu, sanjskim donosom in mamljivim ponudbam** pa Nekrep pravi: "To je primerno za bolj izkušene vlagatelje, če pa se že odločiš za to, nikakor ne vložij vsega denarja v tovrstne naložbe."

● **Ali je tako res mogoče obogateti?** Mnogo jih o Forexu govori kot o prevari, in če imaš smglo, res lahko ostaneš praznih rok. Če te zanima, več o tem poišči na spletu, na primer na www.finance.si.

